

אלול, סליחות (9)

הפעם הראשונה שניגשים לסידור, להתפעל מכל הלכה. מכל ברכה ומכל הרגשה רוחנית. כי ההתחדשות היא כח התשובה, זהו חדש לגמרי וזוהי עבודת האלול.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

גדלות האדם, במעשיו הקטנים

הנה התחדש עלינו שוב הזמן הנפלא 'אלול', הימים בהם אנחנו מתקרבים אל הקב"ה יותר, אנו מתעוררים לקול השופר, מרבים בתחנונים ועורכים חשבון נפש. מחפשים ובודקים היכן וכיצד לתקן. כל אחד 'הופך עולמות' כדי למצוא מהלכים מיוחדים לזכות בדין. פעמים שמרוב אפשריות לא מבחינים בעיקר. **משה רבינו** אמר לעם ישראל: **"וזה עקב תשמעון"** (דברים ז. יב-יד). מפרש רש"י: מצות קלות שאדם דש בעקביו. כגון: תפילה שחרית בזמן, מנחה במנין מסודר, תפילה ללא דיבורים. הדברים היומיומיים שאדם דש בעקביו. אם שמרתם ועשיתם אותם, אזי ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך. ואהבך והרבך, וברך פרי בטןך ופרי אדמתך, דגנך ותירושך ויצהרך, שגר אלפיך ועשתרות צאנך, על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך. בזכות הדברים שאדם דש בעקביו ישפיע עלינו הקב"ה שפע עושר וברכה. לכאורה למה לא דיברו עימנו על דברים גדולים, גבוהים, מדוע שנשאר ברמת הפרטים הקטנים, ה'נמוכים'. הסיבה ברורה ופשוטה, דברים 'גדולים' גם אנשים 'קטנים' עושים. לאורך הגלות המרה, ידענו גזרות ושמדות, טביחות ושרפות. והיהודים ה'פשוטים' הלכו בתמימות ומסרו נפשם בגבורה על קידוש ה'. במה נמדד 'אדם גדול' במעשיו הקטנים. *ספר "ומתוק האור ימים נוראים אלול"*

סליחות: בן אב למלך, בן חטא לפשע

הבה נשים לב: לגבי חטאים אנו פונים ל"אבינו", ואילו לגבי "פשעים" מתייחסים אנו למלכנו. מה פשר השינוי? כך גם באבינו מלכנו, קודם אבינו, ואחר כך מלכנו, וכן: מדוע אומרים תחילה חטאנו ולאחר מכם פעשנו? והסביר החפץ חיים: כי יש כמה וכמה עבירות שתלויות ברצונו של הקב"ה בכדי לקבוע לאיזה סוג הן שייכות, האם לזדונות או לשגגות. למשל, אם היה החוטא בגדר של שוגג הקרוב למזיד, שרק יודע תעלומות וחוקר כליות ולב יוכל לפסוק האם היה העוון בשוגג או במזיד. החלטה זו תלויה גם בהתנהגותו אנו. אם עושים אנו רצונו של מקום, אז יתנהג עמנו הקב"ה במידת הרחמים, כאב כלפי בניו, ומחשיב העבירות הללו כשוגג, והיינו חטאים. אולם אם, חלילה, איננו עושים רצונו של מקום, אז אנו בבחינה עבדים, והוא

עבודת חודש אלול, תשובה ומעשים טובים

אצלנו מעשה ה"אלול" הפקר, ושוב אין פוחדים מפניו כמו שנים קדמוניות, אמר הגר"י לוינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו: הנה כל אחד מרגיש את עצמו בטוח מכח המחשבה שהרי הוא לומד ועוסק במצוות וכו'. ועל כן הוא שואל בתמימות על מה יש לי לשוב? אמנם לכשנעייץ במעשינו יתכן שנמצא את עצמנו ריקים מכל. רבינו יונה אומר ב"שערי תשובה" שאנשים אשר אין עליהם עול יראת שמים, עבודתם היא בבחינת "מצות אנשים מלומדה". לפי זה הרי יוצא שהאדם נשאר נקי מכל נכסיו הרוחניים. משל למה הדבר דומה: לאדם שיש לו באמתחתו כמות גדולה מאוד של שטרי כסף. לכאורה נראה שהוא עשיר גדול. אך מומחה היודע להבחין בין כסף אמיתי לבין כסף מזויף, יודע שהשטרות האלה מזויפים המה. אם כן, אף על פי שקיים דמיון רב בין השטרות המזויפים לבין האמיתיים, מכל מקום הואיל ומזויפים הם אין להם כל ערך. כך גם בענייננו, אם העבודה הוא 'מלומדה', אין לה ערך.

בעבודת חודש אלול יש ליתן תשומת לב לשני דברים: (א) לחקור אחר סיבת החטא, כדי שאפשר יהיה לשוב בתשובה כהוגן. (ב) להשתדל להרבות במצוות, כדי להגיע לרוב זכויות ולהחתם לחיים. על ידי ריבוי של מעשים טובים יש תקוה, "כי טוב כלב חי מן האריה המת". *ספר "לקח טוב, על מועדי השנה"*

ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה

הנביא ישעיה מתלונן על כך ואומר: "ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה" (ישעיה כט. יג). הנביא לא מתלונן רק על קיום המצוות מעשיות הנעשות כמצות אנשים מלומדה, אלא "יראתם אותי", על יראת שמים מתוך הרגל, בלי מחשבה. התפיסה שלנו בהקב"ה, בסידור ובחומש, גם היא תפיסה של ילד בן חמש. זהו רחוקים ממש, עובדים את הקב"ה ממרחק של שלושים שנה, מאז שהכירו אותו לראשונה. רק מי שנתקרב אליו מחדש, מי שהתחדש עכשיו, הוא הוא קרוב. בכל שבת אנו אומרים "נשמת", אילו היינו שמים לב לכל מילה ומילה, היינו מלאי התפעלות. החפץ חיים שאל פעם: האם שמנו לב שבברכת הטוב והמטיב הנאמרת בברכת המזון ישנן חמש עשרה בקשות: הוא יגמלנו לעד, לחן לחסד וכו'. האם שמנו לב לכל הבקשות הללו? לא. ומדוע, מפני שהתרגלנו לברך ברכת המזון כבר בגן ילדים. וזוהי עבודת האלול, לעקור את ה'מלומדה' להיות בבחינת "בתולה", בעל תשובה שנתקרב אליו מחדש. לעורר את החיבה בעבודת ה' כמו חיבה של חתן לכלתו. הרגשה של חידוש, לגשת לעבודת ה' כאילו זו

הלכה: מנהג תקיעת שופר בכל חודש אלול

מ"ח אלול ואילך מתחילים לתקוע אחר התפילה שחרית. והטעם לזה כתב בטור בשם פרקי דרבי אליעזר שכשעלה משה רבינו לקבל הלוחות אחרונות והיה בהר מ' יום מ"ח אלול עד יום הכיפורים וכיום שעלה העבירו שופר בכל המחנה להודיע בכך לכל ישראל שידעו שעלה משה להר שלא יטעו עוד אחר ע"ז והקב"ה נתעלה באותו שופר לכן התקינו חז"ל לתקוע בר"ח אלול והתקינו לתקוע בכל חודש כדי להזהיר את ישראל שיעשו תשובה שנאמר שם יתקע בשופר בעיר וכו'.

פתגם: אין דבר שמקיים אהבת רעים, יותר מהכרת הטוב.
ספר "שמחלה"

חקירה: ראייה ברגל

חיוב האב להביא את בנו, חלק ממצות הראייה של עצמו, ואם לא הביאו, גם הוא בעצמו לא יצא, או חיוב נפרד (משנת יעבץ או"ח מג-ב ד"ה אכן נראה).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ראייה מפורשת

מלמד דרדקי אחד היה מתרברב תמיד, שאין כמותו במלאכת המלמדות, וכי כל תלמיד חכם שלא למד תורה מפיו בילדותו אינו בחזקת תלמיד חכם. הגיב על כך רבי איזיל חריף: אכן צדקו דבריו של מלמד זה, והא ראייה, שהוא עצמו לא למד תורה מפיו של מלמד דרדקי זה, וצאו וראו איזה בור ועם הארץ הוא.

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף נט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווריה, אליהו בן תמר, סשא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליוזה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

יתברך כלפניו בבחינת מלך, ואז מן הדין שתהיה ההתחשבות בעבירות אלו אחרת, ויתחשב בהם הקב"ה כמזיד והיינו פשעים. זה מה שאנו אומרים: "סלח לנו אבינו כי חטאנו, מחול לנו מלכנו כי פשענו". כלומר, שאם תתייחס אלינו בבחינת אב יהיו בגדר חטאות. ואם, חלילה בעוונותינו, תתייחס אלינו כמלך אז מחול לנו מלכנו כי פשענו, שאז עבירות אלו בגדר פשע, מזיד. ועל הכל אנו מבקשים סליחה, מחילה וכפרה.

ספר "כמוצא שלל רב ימים נוראים"

בן אדם מה לך נדרים? קום...

דרכו של אדם היא להיות שבוי בתרדמת ההרגל ומתוך כך הוא שוכח מי הוא ומה הוא, ומה תפקידו בעולם, אך בחודש אלול, לקראת ימי הדין המתרגשים ובאים, מטלטלים אותו משנתו, וזועקים לו: קום, זכור את סיבת היותך בעולם. הרב ראובן קרלנשטיין זצ"ל סיפר ששמע מן הסטייפלר, שבהיותו ילד שלחה אותו אמו לשמוע את דרשתו של אחד מן המגידים שהגיע לעירתם. המגיד שדרש מעניני הפרשה אמר: בפרשת השבוע, פרשת שלח נאמר (במדבר יג.יא): "למטה יוסף למטה מנשה גדי בן סוסי". לשם מה ירדה נשמתו למטה? מדוע נלקחה ממקומה תחת כסא הכבוד והונחה בעולם השקר הלזה? למטה יוסף, על מנת להוסיף תורה ומצוות ולהרבות את זכויותינו לעולם הבא. אולם לבסוף ארע הגרוע מכל, הנשמה הקדושה שכחה את? מואתה ובמקום למטה יוסף היא הפכה למטה מנשה (כמו כי נשני אלוקים), ומטרתה האמיתית נשכחה מלבה. ואם כן, אפוא, גדי, תגיד אתה האם אינך סוסי.

הרב נבנצל דרש פעם על דין הנזיר, שצריך להביא בסוף ימי נזירותו קרבן חטאת. אחד מן הטעמים על כך הוא שהואיל והוא התעלה בימי נזירותו, התקרב להקדוש ברוך הוא, וטעם את הטעם הטוב של קירבת ה', ולאחר מכן הוא שב וחוזר למהלכם השיגרתי של בני אדם, עליו לכפר על כך בקרבן חטאת.

ספר "ומתוך האור ימים נוראים"

הקב"ה עונה עוד לפני שמבקשים

מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו התמיהה מתבקשת: מה זה שאנו אומרים: "מי שענה לאברהם אבינו"? והלא בפרשת העקידה לא הוזכר כלל שאברהם ביקש דבר, אלא אדרבה, כבש את רחמיו ולא שאל איך תתקיים ההבטחה של: כי ביצחק יקרא לך זרע? אלא יש לומר: אכן הקב"ה ענה לאברהם למרות שאברהם לא ביקש, על דרך מה שנאמר (תהלים קיח. ה): "מן המיצר קראתי... ענני במרחב י-ה" נקט הפסוק "ענני", לשון עבר, בבחינת "טרם יקראו ואני אענה" (ישעיה סה. כד), הקב"ה בוחן לבבות ויודע מה בלב האדם וכבר עונה. ובדומה לכך אף אנו מבקשים, שיעננו הקב"ה עוד לפני שנבקש.

